

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИЦИ:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић и Сава Петровић.

У Новом Саду у недељу 28. августа 1894.

САБОРСКИ ТРОШКОВИ И САБОР.

Дазиђосмо се из саборнице год. 1892. Како? То знамо сви. Покушасмо и после сабора споразум. Како? И то знамо. И онда — уђутасмо.

Са надлежног места пријављен је био редовни сазив сабора између Васкрса и Духова ове године. Донесене су о томе биле по неке новинарске белешке и чекало се само, да се саборница отвори; а иначе као да је све спремно било за саборисање. Но, у место да у саборницу уђемо, на кључаници њезиној се кључ и по други пут обрнуо; улаз у њу би још јаче затворен. На врати саборнице би исписано: улаз забрањен до исплате предумјених саборских трошкова из народно-црквених фондова. Punctum.

Донесене су биле и о томе уобичајене но-тице, и по који чланак, те се уђутало опет. То ћутање изгледа као неко задовољство; јер незадовољни не ћуте. Незадовољан народ не

би ни смео ћутати, јер такво ћутање може да значи: резигнацију или неспособност. Значи ли наше ћутање које од овога двога, или нешто треће, — шта вреди испитивати? Значило ма шта, добро не би.

Та није први пут ове године, да нам се ускрађује сабор а затвара саборница ради дужних саборских трошкова. Да се то десило другом народу, он би од првога пута отклонио од себе такву бруку. Ми јој шамар примамо већ толико пута. И нас то не боли, ми се тога не стидимо. А то је баш оно, на чему нам неће ниједан народ позавидети.

Залуд би било сада улазити у питање зашто смо толики новац утрошили, а ништа ил' погрешно нешто урадили на својим саборима. Залуд би било расправљати сад и о томе, како ми умено желити и тражити саборе, при саборским изборима се разметати и надметати са родољубљем, чувањем аутономије и т. д. а за

саборисање се неспремити, са сабора се не-
свршена посла разилазити, а саборских трош-
кова неплатити.

Пред нама су последице свега тога.

Те последице су: неуређена автономија,
велика рештанција саборских трошкова, и обу-
става сабора до исплате тих трошкова.

Српски православни народ у земљама угар-
ске круне дугује око сто хиљада форината са-
борских трошкова; дугује их својим народно-
црквеним фондовима, који су до сад *предуј-*
мљивали му новац за подмирење тих трошкова,
ради тога, да саборе своје одржати, а на овима
своју автономију уредити може.

Тај се новац, као узајмљени, повратити
мора; јер и ако су односни фондови својина
нашег народа и његове цркве, они имаду своје
одређење, по којем се новац из њих не може
и не сме трошити на издржавање сабора и
саборисања, него једино на оне просветне цели
наше цркве и школе, ради којих су основани.
То је једна истина.

Државна власт, која има право врховног
надзора и над тиме, да ли се иметак тих фон-
дова намењује и употребљује на одређене
им цели, снагом тога права има власт, да за-
брани сваки издатак из фондова на цели, ко-
јима нису намењене. Ако га, снагом тога права,
дозволи изнимно, као зајам на друге које цели,
има уједно, у свако доба, власт и обуставити
ту дозволу. То је друга истина.

Државна је власт то право практиковала
баш и у питању предумљивања саборских
трошкова, и ми смо јој то право неоспорно
признавали. Она је снагом тога права и ове
године обуставила предумљивања саборских
трошкова из народно-црквених фондова. То јој право
припада, и то је — трећа истина.

По §. 6. саборског нам устројства, сабор-
ски посланици имају за време деловања свог
дневнице и накнаду путних трошкова. Одре-
ђење тога §-а „по начину како то сабор буде
установио“, дозвољава измену *у одмеравању*
дневница и путних трошкова, али не дозво-
љава *докидање* истих, т. ј. да истих не буде.
То је четврта истина.

Унапред спремна и готова новчана сред-
ства за издржавање сабора немамо. Државна
власт предумља из фондова неда. И ово је све
истина. Дакле? Сабора не може бити.

И сад је узалуд расправљати о томе, да

ли се све то може довести у склад са потре-
бом сабора, са несумњивом потребом уређења
наше автономije и автономних народно-цркве-
них нам одношаја; расправљати о томе, да ли
то није спречавање и онемогућавање тога уре-
ђења.

По нашем мишљењу, без практичне вред-
ности је и расправљање питања о бесплатном
саборисању; јер осим тога, што је ово против
саборског устројства, бесплатно саборисање, и
кад би било дозвољено и могуће, не би по-
могло са разлога, што сабор, осим саборских
дневница и путних трошкова посланичких, има
и друге своје издатке и трошкове. А ко би
ове подмирио?

Без практичне је вредности, у конкретном
баш случају данас, и расправљање питања:
да ли нам се ради оскудице саборских трош-
кова, може недозволити сам сабор, редовни
бар састанак његов, којег одређује саборско
устројство, *да има бивати сваке шреће го-*
дине између Васкрса и Духова.

Разуме се, да смо и ми одлучног уверења,
да би нам се *редовни* састанак сабора имао
не дозвољавати, него *на знање узимати*, и
да томе састанку не би смела рештанција са-
борских трошкова бити икад *законита* препрека,
већ ни за то, *јер о томе у саборском устрој-*
ству оградe никакве нема, као ни о томе
како се и да се саборски трошкови за сабор
спремити имају. А да нема, није кривица
само нашег сабора, који је такву празнину
оставио у саборском устројству, него је кри-
вица и оних фактора, који су то саборско
устројство предложили на највишу потврду, без
да су ту празнину попунили, и ако су много
што саборском том устројству знали и одузи-
мати и додавати.

Није ли наше уверење основано, онда је
и § 7. саборског устројства једна монументална
пимера. Искуство је доказало, да заиста и
јесте, кад год се хтело да буде. А да тако
бити може, као да и томе разлог лежи баш у
томе, што у саборском устројству питање са-
борских трошкова није предвиђено. Јер баш
ту околност, коју ми тумачимо у корист свога
уверења, као да и државна власт употребљава
у корист свога тумачења и својих назора о
саборским трошковима као препреки сазиву
сабора. А њезин назор има превагу већ за то,
што се крај празнине и недостатка у саборском

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

устројству, ослања на разлог њезине власти и властите снаге. А против таквог разлога, признаћемо сви, не помажу ни реконструкције, ни претставке, ни молбе. А особито сад.

И кад је све то тако, као што до сад рекосмо, шта нам остаје? Шта да чинимо? Хоћемо ли се, зар само, „тешити надом, да ће патријарх и саборски одбор моћи изградити дозволу за сазив сабора и то за сада још једном изузетно, ма и на јесен“? Слатка је нада, лепо се тешити њоме. Ал' и нада мора имати своје основе, своје разлоге. А ова нада тога нема. Ко њу пак има, ми би му за час могли позавидети идеализму; али смо принуђени, баш општим интересом нашим, који је пред очима и томе идеализму, да се разрачунамо са реализмом.

Тај реализам је у *истинама*, које напред побројасмо. Њих неће нико хтети порицати.

А кад је истина, да дужни саборски трошак платити морамо; кад је истина, да државна власт има врховно право надзора над издацима наших фондова и да има право недозвољавати из ових предујама за одржавање сабора, а дозвољени већ предујама обустављати;

кад је истина, да без новаца саборисати не можемо, а да новаца немамо, и да нам га државна власт из фондова више, бар данас, не да;

кад је, на послетку већ, и то истина, да је § 7. саборског устројства само на папиру, и да и он без новаца ништа не вреди, јер сабора без новаца бити не може;

а кад тим истинама придодемо и ове:

да нам је аутономија од α до ω неуређена, нејасна, неутврђена, несигурна; да нам цео народно-црквени живот и његов напредак налажу уређење својих народно црквених автономних одношаја, уређење своје цркве и школе; а да то све учинити можемо само на сабору своје;

а крај свега тога кад видимо и знамо, да нам државна власт не дозвољава сабора пре, него што исплатимо дужни саборски трошак: онда? шта нам онда ваља чинити? Шта морамо учинити? *Исплатити свој дуг; подмирити дужне саборске трошкове и спремити трошак за нов сабор.*

То од нас захтева државна власт и закон. Али *што од нас тражи и достојанство нашег народа; тражи и углед наше цркве.*

Не испитујмо сада, је ли уставно, је ли либерално, је ли културно спречавати једној цркви и народу развитака и напредака; не истражујмо, сада, ко има право: или државна власт недозвољавати и редовни састанци нашег сабора пре исплате дужних саборских трошкова; или ми имамо право на сабор и без новаца и без саборских трошкова. То не помаже.

Признајмо понајприје, да је недостојно једнога народа, да му се у опште и може спречавати развитака — из таквих разлога. Признајмо, да веће сатире и веће бруке за нас и нашу аутономију и не може бити од ове, коју изазивају рештанције наших саборских трошкова. Ако у томе има и туђе кривице, наша је на првоме месту. Скидајмо са себе своју, не ћемо се бар брукати. Јер лакше је трпити и неправду него — бруку.

Питање саборских трошкова данас је код нас питање аутономије. Не само то; него је уједно и питање народне части, народног образа.

И за то, не молимо, не трвжимо милости. Затворена и утврђена врата наше саборнице говоре јасно: колико нам то помаже. Народи, који имају права, и не траже милости кад је у питању 100.000 форината. Лични карактери, појединци људи прегоревају такве своте кад је у питању њихова част и достојанство. А народ, који поноса и самосвести има, тај је увек кадар и вољан такве своте и исплатити. Хоћемо ли дозволити и чекати, да нам се још у брк каже: е наш народ није то кадар?!

Испунимо своју дужност. То је кључ, који ће нам саборницу отворити. У томе је моћ, која ће нам праву прибавити и — снагу; која ће сломити дамаклов мач, који нам достојанству народа прети; која ће одбити шамар, намењен образу нам народноме.

Подмиримо дужне старе саборске трошкове, које нам је прошлост задужила. Подмиримо их што брже и спремимо нове, ради будућности своје.

Аутономне наше власти издавале су не једаред своје наредбе у погледу истеривања и ушлаћивања саборских трошкова. Саборски Одбор издао је само г. 1891. три наредбе. Па? Не само да се саборски трошкови нису платили, него црквене општине нису издале ни тражене обвезнице на своје дугове.* Тај по-

* Види „допуну наредби саб. одбора од 13. окт. 1890. бр. С. О. 2166 — 756 ex 1890.“ („Срп. Сион“ бр. 30. ex 1891.)

мора бити познат са већ одавна углављеним српским дијалектом. А кад је познат с њим, онда не ће никад написати *сједене* него *сјеђење*.

2.) **Ѓ** *всѣмъ причѣтѣ и людѣхъ* превео је г. Живковић „и за сав причт и све људе“. У српском језику *причт* не значи ништа, а у словенском *причѣтѣ*, *причетѣ* значи клир. Дакле требао је г. Живковић употребити ријеч *клир*, која је сваком разумљива. *Причѣтѣ*, *причетѣ* долази од *причѣсти* (*причисти* ст. слов., отуда и *число*, број) што значи *прибројати*, дакле *причетѣ* значи све оне, који су прибројани, који припадају црквеном чину.

3.) **Ѓ** *посовити и покорити подѣ нозѣ егѡ всакаго врага и сѡпостата Господѣ помолимсѡ* преведено је: „Помолимо се Господу да му покори свакога непријатеља и противника његовог“. Овдје није преведено *посовити*, што значи помоћи. Дакле да му помогне и покори непријатеље и т. д.

4.) **Ѓ** *избавитисѡ намѣ Ѣ всакиѡ скорби, гнѣвка и нѣжды, Господѣ помолимсѡ* преведено је: Молимо Господа, да нас избави од сваке туге, срѣбе и *пошребе*, која би нас снаћи могла. Не ће бити добро *пошребе* него *невоље*. Овдје *нѣжда* значи *невоља*.

5.) *Жезао* не ваља. То је мелез, пола је руска, а пола српска ријеч. Треба је српски казати *жазао*. *Божаство* је архаистичка српска ријеч. Данас гласи *божанство* и тако је треба писати и никако *друкчије*. На стр. 52. стоји: *васионски сабор*. Какав би то био са-

бор? На њему би се ваљда скупили из цијелога *васионога свијета* (*Weltall*) кад би само било људи на мјесецу и на другим тијелима небеским. Екуменски се сабор зове српски *васељенски сабор*, а то значи сабор, на којем се скупе из свију *насељених* (васељених) крајева наше земље (*ѣ оѡковрѣнѣ γѣ*). На стр. 56. *хрѣиво* треба замијенити ријечју без *х*: *рѣиво*. Зашто? Није потребно и то још данас тумачити.

На стр. 59. стоји: *оживљавајућој шројници*, а мало даље *невидимо*, а на стр. 69. *нераздјелимој*. Таки облици у школкој књизи не смеју се употребљавати. На стр. 69. стоји: *останке* од часних дарова. Није *останак* него остатак. *Останак* значи *das Verbleiben*: Срећан ти пут, а мени добар останак. (Вук. срп. рјеч.). На стр. 70. стоји: *одавајући славу* мјесто *одајући славу*. *Прешришише* мјесто *прешријеше*. На стр. 75. *пуномјесеције* мјесто *ушшаи*. За облике *почамши* (стр. 76.), *изузам* (78.), којих у српском језику нема, већ су и Хрвати скоро заборавили. На стр. 76. стоји: *осим божкијих служба* мјесто *осим божјих служби* и т. д. и т. д.

Осим овијех погрјешака има се споменути још, да г. Живковић брка дијалекте и још није начисто, који је јужни српски дијалекат књижеван? Тако пише *неђеља* и т. д. Ја мислим да о оваким стварима није данас потребно више говорити. Од користи би било за школу нашу кад би г. Н. Живковић ново исправљено издање што скорије удесио.

Јован Живановић.

ПРОПОВЕД У НЕДЕЉУ ЈЕДАНАЕСТУ.

И ово писмо би написано: Мене, текел, уфарсин. Дан. V, 25. примењено на Мат. XVIII, 23—35.*

Вавилонски цар Валтасар приредио је сјајан нир кнезовима и часницима војничким својим,

* Проповед — од мени непознатог проповедника — са применом горе приведених речи пророкових на текел св. Мат. XVIII, 23—35., прочитао нам је ове школ. год. 1893/94. на немачком језику у два часа омилијатике преч. г. проф. Ј. Живковић. Кад нам је почео г. проф. ису да чита, запитамо га: које је вероисповести проповедник да ли протестант или католик. Кад смо чули да је католик, нас неколико — срамота је али је истина — не хтедосмо „е особитом пажњом“ да слушамо ису. Зашто? Јер смо били тог погрешног уверења, да католич. проповедници није таки проповедници, који „особиту пажњу заслужују“ —

што јуначки бранише Вавилон град, кога Кир, перзијски цар, опколео беше тад. Напив се Валтасар заповеди, да се донесу судови златни и сребрни, које однео беше Навуходоносар, отац му, из цркве јерусалимске, да из њих пију цар дочим смо протестантске у звезде ковали. Г. проф. је сигурно сазнао зашто не пазимо, па да нас у будуће од те погрешке сачува, кад је била прва радња на реду — зада нам као школку задању баш тај текел Данилов са применом на данашње еванђеље. Ми смо се били — или бар ја — мало на то укубурили, али је опет израдисмо. Предали смо ту радњу г. професору и о мојој се веома повољно изразио. Још ми је споменути, да дотичног аутора у рукама нисам имао и да му ни данас имена не знам. Оволико сам држао за нужно да о постанку а уједно и неоригиналности ове проповеди кажем.

и кнезови му и жене му и њихове жене. И до-
несоше судове златне и сребрне, које беху од-
нели из цркве дома Господњег и пише из њих
цар и кнезови му и његове жене и њихове...
Но у тај мах покажу се прети невидовне човеџе
руке, која без по муке написа, по окреченом зиду
двора царскога, неке речи, које нико није могао
да прочита. Цар пропита за све гатаре, звездаре
и врачаре, све их редом даде звати, но ни један
од њих му не могаде чудне речи прочитати.
Дође и царица ради тога у кућу где гозба беше
и рече цару: „Сретан био царе до века, нашла
сам у царству твоме човека, који може прочи-
тати речи те чудновате. Нека зову Данила, кога
је власт оца твог за главара поставила гатарима,
звездарима и врачарима“. И доведоше пред цара
и сјајну му свиту пророка Данила, и он те речи
тајанствене прочита; а написано је било: *мене,*
текел, уфарсин. Мене значи: избројио је Бог дане
царства твога; *текел*: измерен си на вагу а на-
шао си се лак; *уфарсин*: раздељено је царство
твоје и подељено.

Можда ћете помислити какве свезе има из-
међу приче данас у еванђељу прочитане и ове
сад овде испричане. Почујте само па ћете ви-
дети сличност ту!

„Мене“ прочитао је пророк Данило цару Вал-
тасару и рекао му је: То значи дани царства
твога су избројани! Јесте, избројани су му дани
били — погубише га због свирепости, због не-
дела његових.

Сва дела, драги хришћанине, позната су Богу,
и нема оног дела, кога људи могу затајати пред
њиме! Његовом оку све је видно, све је јасно
— Њему је срце наше отворено, из кога Он, као
из књиге какве и најскривеније помисли срца на-
шег чита, а дела наша су тим пре пред Њиме
открита. За дела наша, о хришћанине, Он ће да
нас пита на суду своме, суду страшноме. Од
суда тог можда мисли ко да ће избећи, но не, нек
се не узда у то, неће, јер Бог је спор али и до-
стижан, и сваког ће наградити по делању своме.
Зато, хришћанине мили, ради, чини, делај така
дела, да те неби она у дан суда тога у вечну
тугу довела; питаће цар небески у тај дан за
сва дела твоја, за сав дуг твој, који си имао да
учиниш Оцу твоме небесноме, као што си и данас
у еванђељу чуо да цар земаљски пита слугу свога
за дуг, и тражи рачуна о делима његовим. (Мат.
XVIII, 24.) Зато ради сад, да онда када тај час
дође предокан не буде, јер нећеш тада моћи

рећи као онај слуга што рече у данашњем еван-
ђељу: „Господе, причекај ме“. (Мат. XVIII, 26.)
Доцкан ће да буде та извина тад!

Друга реч, која је на зиду оном написана
била, гласила је „*текел*“ т. ј. измерен си на вази
и лак си се нашао. Нећу ти, драги хришћанине,
говорити како се понашао Валтасар цар опијен
вином и славом због одбране сјајне, према не-
пријатељу дужику своме; не, то нећу; него ћу
ти рећи какав беше према највећем пријатељу
не само своме но и твоме и целога света, коме
је сваки засебно и сви скупа вечити дужник,
како се понашао према Богу јединоме. Он за-
боравља, да је „земаљско за малена царство“,
подиже се у сили својој против Господа, покупи
судове дома Његова, и из њих пи вино, хвалећи
богове сребрне и златне, тучане и гвоздене, др-
вене и камене... али дође онај суђен час и
зачу се правде глас: „измерен би на вази и лак
се нађе“ — јер наружи Бога правог, Бога исти-
ног, јер учини дела дрека, богумрека.

Ти си видео, православни хришћанине, свету
слику Арханђела Михајила, видео си Га са ма-
чем огњеним и вагом у руци... та вага оде-
лиће теби по делима твојим место твога вечног
пробивања! Не заборави никад у овом привре-
меном животу твом на вагу ту! Не заборави ни-
кад у овом привременом животу твом на вагу
ту! Не заборави никад на речи, које сваки дан
шаљеш Премљостивом Оцу горе: **и остави нам**
долги наша, јакоже и ми остављам дол-
жником нашим, не заборави на њих, немој
да будеш као онај слуга, за кога си чуо у да-
нашњем еванђељу да моли опроштај од госно-
дара свога а дужнику своме не опрашта (Мат.
XVIII, 30.) већ му виче: „дај ми што си дужан“
(Мат. XVIII, 28.) јер кад ти тражиш од Оца не-
бесног, да ти највећи дуг твој, грехе твоје опро-
сти — опрости их и ти дужнику твоме, као што
и велиш у свагдањој молитви твојој.

„*Уфарсин*“ трећа је реч била, коју пророк
Данило цару Валтасару прочита; *уфарсин* т. ј.
раздељено је царство Твоје и дано Медијанцима
и Персијанцима. Јесте, раздељено је царство ње-
гово и дано је непријатељима његовим, јер се
не показа достојним у делању свом... Као што
је земља Балтасарева раздељена била на двоје,
тако ће се и тело наше раставити од целине
своје (глава, труп, удови) а душа она остаје ве-
чито непроменљива, она иде пред суд Свевиш-
њег, она одговара за дела свога тела, стаје на

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

вагу правде и награђује се по делима. За то све што говоримо и мислимо, треба да говоримо и мислимо тако, како души нашој неби штете какве учинили, јер шта нам вреде сва блага овога света, вели свето Писмо, ако душу нашу кроз то изгубимо. Чули сте како у песми народној саветује Јевросима мајка свог јединца Марка: „боље ти је изгубити главу, него своју огрешити душу“. Огрешити ли душу своју разгљевиће се Господ твој и предаће је мучитељима вечним, као што си чуо у данашњем светом еванђељу. (Мат. XVIII, 34.)

Јелте, хришћани драги, да има везе између речи прочитаних и протумачених пророком Да-

нилом, и између приче, коју у еванђељу данашњем чусте. Јесте, избројани су дани наши, избројане су све жеље и помисли наше; до нас самих стоји хоће ли та дела, жеље и помисли наше измерене на вази правде привести нас „лаке“ или „тешке“ к Оцу небесном; хоће ли душа наша раздјељена од тела свога стати чиста пред Судијом Свевидећим и стећи нам име „ВЕЛИЊ“ у царству Његову. На нама је дакле, браћо, да не буде само везе између тих речи и приче, но да имајући их на уму свагда, увек радимо по њима да стичемо блаженство, које је највеће благо и овога света и онога! Амин.

Дане, свршени богослов.

ЈЕДИНСТВО РОДА ЉУДСКОГ.

[Из дела: „Biblische Schöpfungsgeschichte“ од др. Ф. Х. Рајша.]

Превоо Ђорђе Летић, ученик св. богословије.

(Свршетак).

Да на то одговоримо, морамо се позвати на искуство о променљивости специјалности и постанку варијетета и раса код других органских створова, нарочито код већих животиња. Доиста опазили смо да променљивост врста није неограничена, али се те границе услед Дарвинових испитивања прошириле већма, него што су то некоји старији зоолози мислили. Приметили смо, да се неке врсте већма мењају него друге а највише оне, које се могу најдаље на земљи размножити; а и код оних животиња, које човек храни и негује, променљивост је много већа, него код дивљих животиња, које су понајвише на нека места ограничене и да су диференције највеће код оних животиња, које су од памтивека заједно са човеком. Код пса, говечета, овце, козе, исто тако код поврћа и воћа варијетета сваке врсте много је више и много се већма разликују, него код човека. *А кад ми највећу промену налазимо код оних органских створова, који се највише распространили на земљи, то о човеку можемо шим пре шврдити, да се и он врло мења; јер на земљи нема ваљда ни једнога места, где човек неби могао становити или барем доспети.* „Не може се порећи“, вели Вајц (Anthropologie I. 215.) „да иста људска племена могу живети сукцесивно у разним климатима и да су од чести доиста

живела, а то животиње не могу; да се цео начин живота и сви спољни утецаји, којима је једно и исто племе изложено, могу мењати и да се доиста мењају, што код животиња нема; напослетку, да једно исто племе може проћи кроз разне ступњеве умне културе и да то доиста и чини, код животиња пак то не бива. Ако је према томе делокруг човечји са тим утецајима много већи, него у животиња, неће бити против природних наука ни то, да је и разноликост његове спољашности мање ограничена, него у животиња“.

Ми морамо свакако сматрати то размножавање људи са једне полазне тачке преко разних крајева земљиних, као постепено и полагано, да се климатични одношаји нису на једанпут знатно променили, јер је само тако могућа аклиматизација. „Ако прелази у друге климате бивају постепено и у дужем простору времена“, вели Пешел, „без сумње једно исто племе може у свакој зони земљиној живети. Јер нико не пориче, да је Инђанин чисте расе, било да је он из Бенгалије, или из Мадраса или из Синда или из ма којег места у својој жаркој домовини, порекла аријског као и стари становници Изланда, и да су непознати претци оба ова народа морали у заједничкој отаџбини живети. Сви етнолози слажу се у том, да урођеници Америке, изузимајући ваљда само Ескиме,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сачињавају једну расу и да се та једна раса навикла на разне климате од северног поларног круга до екватора и на траг до 50° ширине. Кинеза има на сибирској граници, где термометер пада зими на 40° R испод нуле, а и на острву Сингапури, које скоро дотиче екватор.

При том полаганом ширењу људском по земљи морају постати разлике међу појединим расама и народима под утисцијем разних спољашњих одношаја. Клима и сунце и данас утичу на боју кожину. Поједини делови тела ни код белих људи нису бели, има пегá, младежева, сунцем опањених места, које сасвим на негерску кожу налици; шта више констатовало се више случајева, да је и код Европејаца читава кожа, и ако привремено, била угасита. Дакле, има могућности, да кожа поцрни, те се тако може претпоставити, да се у младо доба рода људског та могућност код данашњих не-белих народа услед утецаја климатичних одношаја развила и трајном постала.

И на склоп лубањин и састав лица врло утичу климатичне и друге географске прилике, а највише храна, начин живота и умни развитак. Читав низ посматрања као да доказује, да племена, која живе на обалама и равницама, имају пљоснастију, а брђани напротив високу, сведену лубању. Ирци, који су у 17. столећу истерани били из своје постојбине на морску обалу и тамо живели у врло јадним околностима, имају необично мали стас: ружно лице, испале вилице, прчаст нос и велике јабучице. Истих обележја има и код других народа, који живе у бедном и некултивисаном стању, као код Бушмана и прастановника Нове Холандије и Фајерланда. Од Татара, које је походио Бајер, нека племена имају широко лице, велику очну кост и мали широк нос, друга пак узано, често дугачко лице са грдним често грбавим носом. Узрок том налази Бајер у разном начину живота: ова последња татарска племена настањена су, живе у уредним кућама, баве се осим сточарства и ратарством и вртарством, и хране се осим меса шеницом и пиринџом; а она су друга племена номади, живе у нечистим кибиткама, а хране се само животињском храном.

Опазило се даље и то, да код људи, као год и код животиња нека телесна својства, која су постала из ма којих узрока, бивају често наследна; а трајна остају само

онда, кад се кроз више генерација спајају само така индивидуа, која има својства имају, и кад су сиољни утисцијем повољни за то, да се та својства одрже.

Сва та посматрања казују нам, како се могле развити разне расе. Сад су дабогме људске расе у главном константне, а промене, које и данас постају и трајне остају услед климе, начина живота и других спољашњих утисака, нису тако велике, као оне, из којих се расе образовале. А и код животиња се приметило, да се варијације једне врсте одавна образовале, да се тада на све стране шириле и сталне постале и да су велике промене престале тек тада, кад су достигле природне границе. Према томе, као што Бајер говори: „здрав разум може усвојити, да је тип у првом низу генерација био променљивији, дакле, јаче су утицале на њега спољне прилике“. И тако би ми смели тврдити, да се процес диференцирања извршио још у прастаро доба рода људског, а промене типа човечјег, које ми још и сад опажамо при ступању у друге климатичне или ма које друге прилике, само су одједи тога процеса.

Та испитивања не доказују, да се постанак разних људских раса од једне пра-расе мора из физијолошких узрока признати, *него само то, да се то може физијолошким путем прошумачити, дакле, да је могуће. А то је за нашу целъ довољно, јер ми сад можемо рећи: да библијско учење о јединству рода људског не стоји у опречи ни са једним сигурним резултатом научних испитивања; шта више многе знатне сродности у свима људским расама и одвећ плодни укрштаји њихови говоре одлучно за јединство врсте рода људског, а разлике не доказују првобитности раса.* „Немамо повода“, вели Бајер, „да мислимо, да су народи из руку природних првобитно разнолики изашли. Пре имамо повода претпоставити, да су они постали различитим утисцијема климе, хране и друштвених околности“. (Studien aus dem Gebiete der Naturwissenschaften. 1876. стр. 35.)

Али досадања разлагања још не побијају могућност, да се сви људи изродиле од више, у главном једнаких парова. Библијском учењу о пореклу људи из једног пара могло би се приговорити прво то, одкуда да се цела земља могла населити са једног средишта? Али и

сами они учењаци, који као Вајц и Гибел, фактично не признају размножавање људи са једне средишне тачке, изрично признају могућност тога. *Тешкоће у том највеће би биле у јужном мору, па ипак велике сродности у говору, обичајима, причама и религији, које се налазе у Полинезији од сандвичких острва па све до Новог Селанда, не доуштајају нам, да мислимо, да су ти острвљани разна порекла. У Америку могли су људи доспети најпре са севера преко бериншког мореуза и острва алеутских, даље из јужне Азије преко гомиле острва у тихоом океану; јер ма да су ови острвама миља далеко од јужне Америке, то има и данас случајева, да су лађе бацане тако далеко. И из Европе могли су некад досељеници доћи у Америку, као што су и Нормани у X. столећу доспели преко Изланда и Гренланда на источну обалу Америке. Дакле, као што рекосмо, не да се никако доказати, да је насељење људско по земљи немогуће из једног средишта.*

Држи се да је немогуће још и ово, да су се потомци једног јединог људског пара могли у сарамерно тако кратком времену, које је по Библији од постојања прошло, тако намножити, као што су данас. На то можемо овако одговорити, да је у старо доба плођење могло бити брже и без мање препрека, него што је у опште данас и да је и у последњим столећима у мање настањеним земљама бивало плођење услед повољних прилика веће, често огромно. (Bibel und Natur, стр. 502.) У другој глави једној видећемо,¹ да је време, које је прошло од почетка ширења људи по земљи, могло бити дужи, него што се по хронолошким подацима Ст. Завета обично узима.

Напоследку покушало се да се закључи из неких реченица IV. гл. Битија, да и сам Мојсије — насупрот његовим другим тврдњама

¹ Biblische Schöpfungsgeschichte, гл. XIII.

(Biblische Schöpfungsgeschichte, стр. 144.) — претпоставља егзистенцију и таквих људи, који нису потомци Адама и Еве: наиме, он вели, да се братоубица Кајин у оно време, кад Адам и Ева нису имали осим њега других потомака, бијао, да ће га остали људи убити, даје да је имао жену и да је град основао. Да би отклонили те неспоразуме, довољно је ово неколико примедба. (Bibel und Natur, стр. 504.) *Књига Битија садржи из историје прастарог доба само поједине фрагментарне белешке, те су с тога у њој поређани једно поред другог многи факти, који по хронологији врло раздалеко стоје. Ма да се непосредно за убијством Авеловим и бегством Кајиним говори о том, да се Кајину син родио, да је град основао и по имену свога сина Енохом назвао, време братоубијства и бегства Кајинова, и време подизања првог „града“ — где се у осталом и не мисли поштин град у данашњем смислу, него утврђено место пребивалишта, које се мало по мало развијало у град, — не казује се и могло је бити доста размакнуто. Жена пак Кајинова или је с њим прогнана кћи Адамова, — јер књига Битија не каже, да овај осим Кајина није имао друге деце, — или је тек доцније рођена сестра или синовица његова. Таки брак да је морао бити у прва времена, ако су људи од једног пара потекли, увидео је већ Бл. Августин. А што Кајин, бегајући из земље Едена, са стрепњом говори: „Сваки, који ме нађе, убиће ме“, то се из тога не сме још закључивати, да је он мислио, да су и други крајеви настањени били! Биће да је он слушао крвну освету, која ће се у поштомству његова оца развити. Јер ако се он боји, да ће га осим Едена познати као братоубицу, то он претпоставља, да је само једне људске породице, породице Адамове било и никоје друге, која са овом у свези не би стојала. —*

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Његова Светост преузв. г. Патријарк српски Георгије) полази !. (13.) септембра о. г. у елегације.

— (Конференција у Ватикану.) По новинарским вестима које долазе из Рима, намерава папа Лав XIII. да у скоро сазове у Ватикан конференцију на коју би позвао и источне патријархе и православне митрополите.

Посао конференције био би, да се саветује о модальтетима, под којима би могућим постало сједињење перимокатоличких цркава са римокатоличком, а разуме се, под понтификатом папним.

Сам папа би изјавио конференцији, да за себе тражи (као папа), да буде признат врховним поглаварем свију, „сјединити имајућих се“, — цркава. За ударје томе, дозвољено би свима и свакоме, па и осигурао, да по својој милој вољи остану код свога језика, својих догмата и обреда.

Кад ове вести доведемо у свезу са папином овогодишњом посланицом „Praesclara gratulationis“, којој смо и ми већ посветили два последња чланка; кад те вести доведемо у свезу и са фикс-идејом папиног јединства, којој папа заиста посвећује своју пуну енергију, — онда нам те вести могу изгледати потпуно вероватне. Само је још потпуније невероватан успех те конференције.

Но ипак и у самим овим вестима има неке интересности. Јер по захтевању папином, којег ће изнети пред конференцију, и по ударју, које ће јој стављати на расположење, можемо и опет јасно судити колико је папи до његовог понтификата, а колико до догмата. Другим речима, колико је папству до Христа и цркве, а колико до папе и папске власти; колико до вечног спасења људи, а колико до што јаче силе и снаге папске. Па веле, да се и крај свега тога ватикански кругови надају успеху од акције, коју папа мисли делотворно започети замишљеном конференцијом.

Но нама би милије било да се ти кругови, за сад, целом својом снагом одупру црквеним реформама, које су нам опште опасне, а замишљене конференције да оставе за време и прилике „беспослица“.

Та у „беспослица“ тек, могло би се и озбиљним круговима дозволити забављање са захтевима и ударјем, које папа мисли изнети конференцији на пертракцију.

Разанођења сваком треба; ал сад, господо римска и латинска, није томе време! —

— (Завештаји епископа Јеронима.) Блаженопочивши епископ нишки Јероним, учинио је, као што саопштава „Мир“, ове завештаје:

1. Своју велику тврдо озидању кућу у Нишу, чија вредност износи до 30.000 динара, за народну библиотеку, којој је завештао и своју књижницу са новим кућним намештајем, који такође има знатне вредности;

2. Друштву Св. Саве 1000 динара.

3. Друштву за сиротну и напуштenu децу у Београду 1000 динара.

4. Фонду великошколске омладине 1000 дин.

5. За установљење фонда у Шаћу, месту рођења покојниковог, из кога ће се помагати ученице женских основних школа тамошњих, 1200 динара.

6. Магици Српској у Новом Саду (Војводина), 1000 динара.

7. Православној српској Богословији у Ресеву (Босна) 1200 динара.

8. Српској православној основној школи у Мостару (Херцеговина), 1000 динара.

9. Српској православној Богословији на Цетињу (Црна Гора), 1200 динара.

10. Српској православној Богословији у Призрену (Стара Србија), 1200 динара.

11. Цркви Св. Пантелије (крсно име покојниково) у Нишу, за набавку једног звона, 1200 дин.

12. Сав новац из његове заоставштине, који од побројаних сума претече, да се њиме оснује фонд, из кога ће се помагати сиротне ученице основних женских школа у Нишу. У овај фонд ући ће и два лоза руског државног зајма и један лоз белгиски „Хонго“ са седам акција бродарског друштва. Овим фондом управљаће општина нишка, и не сме се употребити на други који циљ, већ само на онај ком је намењен.

За извршиоце тестамена именовано је покојник: пређе архимандрита, а сада епископа нишког, госп. Инокентија, г. Стојана Бошковића, мин. у пензији, г. Милована Јанковића и г. Васу Маџаревића, чиновнике у пензији.

Ови завештаји сведоци су великог родољубља и узвишеног умља блаженопочившег епископа нишког Јеронима. Сведоче уједно и то, да је епископ Јероним био широких српских груди, и да му је „братство“ било: не „шушља фраза“, него највећа — дужност. Слава му!

— (Г. протосинђел Герасим Петровић) кад је именован за мандатара будимске дијецезе, добио је као професор богословије потребни допуст. Престав бити маџдатар, повраћен је, на властиту молбу, на своје професорско место.

— (Магистар богословије г. Добривој Бранковић) постављен је за катихету на карловачкој гимназији. Г. Бранковић добио је степен магистра на богословском факултету у Атини.

— (Прешли у православну веру.) Јављају нам, да је на вел. Госпојину прешла гђа Јозефина Хорњак удата Кадвањ, Маџарица из Сентомаша, са своје две ћерке у нашу православну српску веру. Прелазни обред у нашу веру извршио је г. Зарија Станковић, парох новосадски, у св. ченејској цркви на

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

салашима. Као кум фунгирао је г. Коста Матић, бивши комесар полицајски у Сентомашу. Нека је сретно новим српским православним члановима!

— (У српску велику гимназију новосадску) уписало се до сад 320 ученика, а с тим бројем мораће се по свој прилици завршити даље уписивање, пошто се већи број ученика неће моћи сместити у просторијама гимназијским.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

— Г. М. С. у Ш. Хвала вам на братској понуди. Добићете. Поздрав.

— Г. Љ. Р. у Б. Задоцњено.

— Г. М. Ј. С. у П. Проповед ћемо задржати, песме вам враћамо.

— Г. Ј. М. у Гр. П. Пошљите што друго.

— Г. П. Гл. у Д. И сами сте погодили шта треба радити. Ако то не ускористи, лека другог не знамо ни ми.

— Г. Г. И. В. Кад би се скратило и понешто поправило, могло би ући.

— *Алигиографу*. Не може ући у „Српски

Сион“. Чудимо се, да о томе нема ни речи у којем другом листу. Братско вам поздравље.

— *Брату Стеви*. Рефлексије су задоцниле а „реч“ је брзо написана. Поздрав.

— Г. В. М. Л. у Л. употребимо чим на ред дође.

— Г. Ј. У. у М. Хвала вам. Штапаћемо је на скоро. Преводите даље.

— Г. М. Р. у Д. Вратићемо вам, ако хоћете, јер употребити не можемо.

— Г. Љ. Б. у К. Приликом састанка даћемо вам натраг на местимичну исправку, пак ће се онда моћи штампати.

— Г. Ј. С. у Бр. Не треба се журити.

Како се приближује већ и IV. четврт годишња, а многи претплатници наши још нису послали претплату за овај лист ни за прве три четврти, то их молимо, да нам претплату дужну што пре пошљу, да им не би морали лист обуставити.

У Новом Саду, 27. августа 1894.

Администрација „Српског Сиона“.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 141 1—3

На упражњено место *учитељско* овим се расписује стечај. Избор ће се одржати 8. септембра по нашем календару. Плата је 300 фор. у готовом новцу, слободан стан, који се састоји из једне собе, једне кухиње и једног шпајза.

Захтева се да дотични по смислу закона буде оспособљен. У дужност му спада у цркви појати. Првенство имају они који се пре избора прикажу лично.

У *Шурјану*, 1894. године 19. августа.

Православни Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 144 1—2

Ради сталног попуњења *учитељског места*, овим се отвара стечај. Плата је следећа: За повторну школу 21 фор., од 1 пара (сада има 80 п.) 40 нов., 1 осмак жита, $\frac{1}{2}$ осмака кукуруза ситних, 3 сајтлика гра, 5 сајтлика вина; даље 6 ланаца добре земље, $\frac{3}{4}$ ланца ливаде, $\frac{1}{2}$ ланца конопљишта; од великог погреба 50, а од малог 25 нов., од венчанице 50 нов., — даље, стан са две собе, кујном, подрумом, шталом и 300⁰ баштом; на земљу учитељ плаћа порез. Рок стечају до воздвиженија ч. крета; молбенице треба слати на Павла Берића председника.

Везен, Барања, пошта у месту.

Месни Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 140 2—3

На упражњено *учитељско место у Илоциу* расписује се стечај.

Плата је у готовом новцу: 300 фор. а. вр., стан из 1 собе, коморе и бунара у дворишту, башта 1 ланац код учит. стана и 3 хвата дрва. — Учитељу у дужност припада све законом прописане по школ. уредби децу обучавати и повторну школу и перовођство вршити.

Од вел. укопа има 40 новч. а од малог 20 новч., од венчанице 40 новч.

Осим српског језика мора знати и мађарски. Рок стечаја излази 15. септембра т. г. када ће се и избор обавити.

Молбенице ваља упутити на школски одбор у Илоцац (Шлоска, Ваганау megye, и. р. Láránca.) Из седнице срп. прав. цркв. школ. општине у *Илоциу* 14. августа 1894. држане.

Илија Тошковић Марко Дреновац
перовођа. председник.

СТЕЧАЈ. 135 2—2

На упражњено место срп. вероисповедне *забавиље* овим се стечај расписује.

Плата је забавиље: 360 фор. са петогодишњим доплатцима, 99 фор. у име стана и огрева.

Рок стечају траје до 25. августа о. г.

У *Кумани* 9. августа 1894. године.

Школски Одбор.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 137 2-2

У српску вишу девојачку школу примају се ученице 1., 2. и 3. септембра по нашем старом календару.

Свака ученица, која у ову школу ступити жели, има донети са собом школску сведоџбу првога реда од лањске школске године и у благајну црквене општине уплатити 1 форинту као уписну пристојбу и шест форинти школарине.

У први разред примају се ученице, које су IV. разред основне народне школе свршиле.

У Сомбору, 16. августа 1894.

Управа српске више девојачке школе сомборске

СТЕЧАЈ. 128 3-3

Расписује се стечај на упражњено *учитељско место у Турском Бечеју* за I—IV. разред срп. народ. вероисповедне школе.

Учитељска плата састоји се: у готовом повцу 420 ф. у име плате, 40 ф. за повторну школу, 25 ф. у име послуге и 4 јутра I. к. ораће земље на коју учитељ сваковрени порез плаћа. Осим тога простран и врло удобан стан са баштом и зими огрев колико устреба.

Изабраном учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, у св. цркви појати и школску децу у појању обучавати.

Комплетовати могу само они Срби учитељи, који су у Сомбору за учитеље оспособљени и који су потпуно вични мађарском језику.

Учитељ ће своју плату месечно у напред примати. Рок стечаја истиче на четири недеље од првог увршења овога огласа.

Молбенице, које се имају на потписани одбор послати, после истеклог рока неће се узети у обзир.

Из одборске седнице Школног Одбора држане у *Т. Бечеју* (Török Becse, Torontál m.) 31. јула (12. августа) 1894.

Школски Одбор.

Ad бр. К 401/399 ex 1894.

127 3-3

Е Д И К Т.

Услед бракоразводне молбе Марије Савадновић рођ. Флашковић из Даља против супруга јој Трифуна Савадновић сада непознатог боравишта — овим се позива речени Трифун, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог увршења овог едикта у новине, конзисторији овој или сам лично престане или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против њега поведена бракоразводна парница и без њега окончати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у *Карловци* 22. јула (3. августа) 1894. год.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 132 3-3

На суботичким салашима — Келебији — у нади на одобрење осп. писма, расписује се овим стечај на *учитељско место* у српској вероиспов. школи обосполној.

Плата учитељева је у готовом: 360 ф. и 20 фор. у име шк. послуге и за набавку шк. потреба и писаћег прибора, до 3 кат. јутра баште, која је засађена већ виноградом од најплеменитије лозе, и воњаком од каламака најбоље врсте, осим тога пристојан стан у нарави, огрев за школу и учитеља.

Пошто је жеља општине суботичке, да се деца обучавају и воћарству, виноградарству, пчеларству и другим струкама економије, то ће имати првенство они компетенти, који докажу, да су и у том вешти.

Рок стечају траје шест недеља од првог увршења овог стечаја у листу „Срп. Сиону“, и комплетовати могу како мушки тако и женске, који имају законом прописану квалификацију.

Изабрани учитељ наступиће своје звање 1. октобра о. г. од кога дана ће и плату примати.

Из седнице м. Школ. Одбора држане у *Суботици* 8. (20.) августа 1894. године.

Ђорђе Гојковић,
привр. перовођа.

Др. П. Радић,
председнички заменик.

СТЕЧАЈ. 131 3-4

На упражњено *учитељско место у Товаришеву* (Бач-Бодрошка жупанија) овим се стечај расписује. Са истим местом скончана је годишња плата од 400 ф. а. вр.; у име перовођства 30 фор. а. вр.; од погребца где позван буде 1 ф. а. вр. и зимски огрев (т. ј. сламе колико за школу и стан учитељев треба); осим тога слободан стан — састојећи се из две собе, једне кујне, коморе и штале са пространим баштом.

Изабрани учитељ предаваће у оним разредима, које му овомесни цркв. школ. одбор подели. У дужност спада новоизабраном учитељу: при сваком богослужењу у цркви у левој певници појати, школску децу у црквеном пјенију обучавати, све школском уредбом прописане предмете у школи предавати и повторну школу држати.

У обзир се узимају само они компетенти, који су из мађарског језика испит положили; а првенство имају они, који се и лично представе.

Примећује се, да ће изабрани учитељ, кроз једну годину дана у својству привременог учитеља служити а по томе од овомесне цркв. шк. скупштине — ради потврде — славном Епарх. Школ. Одбору препоручен бити.

Рок пријаве траје до 4. (16.) септембра т. г., када ће се и избор обавити.

Из седнице цркв. школ. скупштине у *Товаришеву* 1. (13.) августа 1894. год. држане.

Ненад Загорчић,
перовођа.

Јован Станојев,
председник.

С. Б. 29. 1894. год.

134 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На основу решења слав. епарх. шк. одбора бр. 184. 1894. год. из скупштинске седнице држане у Араду 7. (19.) августа о. г. овим се ради попуњења *учитељског места* на вероисповедној срп. мешовитој школи, унутрењој вароши *старом Араду*, стечај расписује.

Од компетената тражи се, да имају учитељско оспособљење за срп. нар. школе и за мађарско предавање. — Учитељу спадаће у дужност, све предмете означене у висок. школ. уредби, и наставном плану прописане, у редов. шк. часовима предавати, у цркви са децом при сваком Богослужењу присуствовати, и појати, а у једној певници појачке дужности отпраљвати, за коју дужност, ако буде изабрани учитељ одарен и вешт појач, биће осим учитељске плате, за свој труд награђен.

Систем. учитељска плата је на годину у готовом новцу 500 фор.

У име фамилијазлука 30 фор.

За шкриптирестикум 3 фор. 50 новч.

У име станарине на годину 150 фор., које ће све у месечним оброцима у наред из општ. благајне уредно примати.

При погребу, где буде позват, добија 1 ф., а од завештаних парастоса, по уређењу и завештању; даље уживаће пет јутара и 1315 фати катастр. измерене, добре ораће земље, на два места лежећу, на коју учитељ ће сав порез плаћати. — За своју потребу добиће четир фата тврдих дрва, а за грејање школе по потреби.

Рок стечају траје шест недеља, од дана првог увршења овог стечаја. Молбенице имају се упутити на председништво ове општине.

Првенство имаће најбоље класификовани учитељи и сомборски приправници.

Из скупштинске седнице држане у Араду 7. (19.) августа 1894.

Стеван Поповић, Д. от Продановић,
општ. перовођа, председник.

Ad бр. К. 493./321. ex 1894.

С Т Е Ч А Ј. 139 2—3

На упражњено *парохијско место* IV. разреда у *Бановштру* расписује се овим стечај.

Са овим местом скопчана је следећа дотација: од срп. прав. цркв. општине бановштарске 200 фор., из јерарх. фонда у име доцуне парохове дотације 200 фор. и у име сесијоналне отштете припомоћ од 200 фор. годишњих.

Компетенти имају поднети своје ваљано устројене молбенице овој консисторији, путем својим, најдаље до 15. (27.) септембра 1894.

Из седнице архиђијецезалне консисторије, држане у *Карловци* 22. јула (3. августа) 1894.

Архиђијецезална консисторија.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 138 2—2

У српској учитељској школи Сомборској започеће се школска 1894/5. година 1. септембра. У смислу наредбе Високосл. Школског Савета тецај школеки траје четири године.

Понављање испита држаће се 30. и 31. августа. Уписивање ученика биће 1., 2. и 3. септембра.

У учитељску школу примају се:

а) за приправнике младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнајесту годину навршили и четврти гимназијални, четврти реални или четврти разред грађанске школе бар с довољним успехом свршили.

б) за приправнице примају се Српкиње православне вере, које су четрнаесту годину живота навршиле и IV. разред српске више девојачке школе с добрим успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и други имају пријемни испит из славенског читања, молитава, из рачуна и малог црквеног појања овде с добрим успехом положити. — Ученици и ученице из школа, где се не учи српски језик, полажу још пријамни испит из срп. језика, а они који немају оцену из мађарског језика, показати имају, да знају мађарски читати.

Сваки, који у овај завод етупити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведочбу о свршеним горенаведеним или вишим школеким разредима.

Они, који су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведочбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још неизоставно донети писмену изјаву својих родитеља или добротвора, да ће их они за време бављења њиховог у учитељској школи издржавати, — на којој мора бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични доиста у стању своју обвезу испунити.

Стан и храна само се у приватним кућама, са знањем и одобрењем управитељевим или по препоруци овога, погодити може.

У *Сомбору*, 15. августа 1894.

Н. Ђ. Вукићевић,

српске учитељске школе Сомборске управитељ.

К. бр 448. 1894. С Т Е Ч А Ј. 146 1—3

На *парог. место* у *Тарашу* овим се отвара стечај.

Стеченици имају своје инструиране молбенице путем својих предностављених власти до 15. септембра т. г. потписаној консисторији поднети.

Из конс. седнице, држане у *Темишвару* 25. јула 1894. год.

Епарх. Консисторија *Темишварска*.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Бр. 75. ex 1894. С Т Е Ч А Ј. 145 1—3

Ради сталног попуњења *учитељског места* у *Рац-Алмашу*, овим се стечај расписује.

Плата је из разних извора на 300 фор. подигнута; окром тога ужива учитељ слободан стан, а имаће и штоларног прихода до 12 фор.

Изабраном спадаће у дужност окром свакидашње наставе у цркви појати и децу у пјенију обучавати, као и у црквено-општинским седницама перо водити.

Проситељи — који само оспособљени учитељи бити могу — имају своје као што треба инструјирани молбенице до 1. окт. по нашем, потписаном припослати.

У *Рац-Алмашу*, (Rácalmás, Fehér m.) 23. авг. 1894.

Јереј Георгије Јанковић,
парох, председник и школеки управитељ.

С Т Е Ч А Ј. 129 3—3

Услед решења слав. С. Ш. Одбора од 3. августа ове год. број 22. овим се расписује стечај ради сталног попуњења *учитељског места* на српској вероисповедној школи у *Кечи* (Torontal megye).

Плата је 200 ф., 26 киб. жита, 5 киб. кукуруза у зрну, 4 ланца ораће земље на коју учитељ не плаћа порез, стан од једне собе и кујне.

Изабрани учитељ имаће све прописане школ. дужности обављати, у цркви појати, школ. децу појању обучавати, и перо у општинским седницама водити.

Компетовати могу са уредно снабденим молбеницама само способни учитељи са положеним испитом и из мађарског језика на ово учитељско место.

Рок пријаве траје до 29. августа по нашем к. о. г., у који ће се дан избор обавити.

У *Кечи*, 5. августа 1894.

Иса Амиджић,
прив. учитељ и перовођа.

Ђорђе Арађан,
председник.

Јавно признање. 130 2—3

Долепотписана српско-православна црквена општина, наручила је за своју цркву код госп. *Петра Николића*, трговца у Загребу, иконе за иконостае, па му ми са наше стране овиме изјављујемо, да смо, што се тиче рада, потпуно задовољни, не само у солидности и слагању боја, него и у томе што иконе сасвим одговарају православноме стилу и — за то му остајемо увијек признателни.

Српско-правосл. црквена општина.

У Отошићу, 15. јула 1894.

Григорије Стојисављевић,
парох и прота.

Томо Катић, Глишо Тривуновић,
тутори.

С Т Е Ч А Ј. 143 1—2

Српско-православна црквено-школека општина *Бајшанска* отвара стечај на *место учитеља* на својој четвороразредној школи.

Плата је учитељска 18 ланаца ораће земље на коју учитељ порез плаћа. Од исте је дужан сваке године остављати за угар 4 ланца. Даље од сваког брачног пара добија по 1 ф. Свега је 80 брачних парова. Од погребна где буде позван 50 нов., и слободан стан са вртом.

Изабраном спадаће у дужност осим школеке дужности у цркви појати, перовођство водити и пофторну школу држати и треба да је подиуно оспособљен у смислу постојећих закона и уредаба са обзиром на предавање и мађарског језика.

Рок пријаве је до 20. септембра. Првенство имају, који се лично претставе.

У *Бајши*, 17. августа 1894.

Сима Бранков,
председник.

Бр. 242./563.

КОНКУРС.

133 2~3

Ради попуњења упражњене парохије *Машике* са платом VI. класе отвара се овим конкурс е тим додатком, да половина свију прихода парохијалних од 5. маја 1894. за годину дана у смислу §. 26. I. кр. решкр. од 1868. год. удови почившег пароха припада.

Проситељи имају своје сведоџбама инструјирани молбенице са штемплом од 50 кр. снабдене за 4 недеље дана од првог увршћења овога конкурса у „Српски Сион“ консисторијуму овом поднети.

Из седнице Консисторијума Епархије Будимске, у Сентад্রেји 8. августа 1894. држане.

Консисторијум Епархије Будимске.

48 10—10

К У Р С

ЗА ЈЕДНОГОДИШЊЕ ДОБРОВОЉЦЕ

У СУВОТИЦИ.

Они младићи који нису свршили средње школе и немају *испита зрелости*, који би морали код војске *три* године служити, *могу добити дозволу* да *једну* годину као добровољци служе, али морају пријамни испит пред главним заповедништвом војеним положити.

За овај испит може се у моме заводу спремити. Од мојих ученика многи су већ добили дозволу за полагање испита, многи су исти положили, њихово време у војени одслужили и сада су *офисир* и *резерви* а многи сада у војени служе.

Ко би се желио у моме заводу спремити за испит, нека се изволи на мене обратити, где ће опширно унутство добити.

Приправници не могу бити млади од 17, као ни старији од 20 година.

Леополд Ландесман

Ad бр. К. 470/398 ex 1894.

126 3—3

Е Д И К Т.

Услед бракоразводне молбе Јована Станишића из Вогња против супруге му Марије рођ. Црнбарац сада непознатог боравишта — позива се овим речена Марија, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог уврштења едикта овог у новине, консисторији овој или сама лично предстане, или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архид. консисторије, држане у Карловци 22. јула (3. августа) 1894. г.

Архидијецезална Консисторија.

Ad К. 145 ex 1894.

С Т Е Ч А Ј. 142 1—3

Распишеује се стечај на место личног помоћника пароху у Вилову, са уживањем половине свију с парохијом том скопчаних прихода.

Компетенти имају своје добро инструјиране молбенице до 18. (30.) септ. 1894. потписаној консисторији поднети.

У Новом Саду, 22. авг. (3 септ. 1894.

Консисторија Епархије Бачке.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 148 1—2

Српска православна црквена општина у Стејановцима на основу закључка црквене скупштине расписује овим дражбу на мањак ради оправка цркве и торња, који се бакром покрити има. Цео прорачун износи 2591 фор. 92 нов. а. вр.

- а.) зидарско-тежачка радња . 156 ф. 60 н.
- б.) кроварска радња 202 ф. 51 н.
- в.) Столарска радња 140 ф. — н.
- г.) Ковачка радња 81 ф. 50 н.
- д.) Лимарека радња 743 ф. 40 н.
- ђ.) Мазалека радња 42 ф. — н.
- е.) Тесарска радња 1225 ф. 84 н.

Лицитанти имају пре дражбе 10% од горње своте у име пишманлука положити.

Општина задржава себи право поверења према подузимацу.

Ближи услови могу се дознати код председништва.

Дражба ће се одржати 8 (20.) септембра о. г. у 2 сата после подне.

У Стејановцима, 17. августа 1894.

Председништво.

Ради знања. 147 1—3

Јављам пречасној г. г. свештеницима, цркв. општинама и свима поштованим досадањим муштеријама, да сам радњу иза пок. мога мужа Милутина Соколовића, даље наставила, те их молим, да ми и на даље укажу част својим наруџбинама, а ја их уверавам, да ће исто тако добро бити послужени, као и за живота мога мужа. Крој одела и одежа остаће исто тако добар као што и до сад беше, јер момак, који већ седам година ради код нас као кројач, остаје и на даље у мојој радњи.

С особитим поштовањем

М. Соколовића.

ЛУДВИГ ТАУШ

позлатарски атеље за српску православну црквену уметност у Новом Саду, дунавска улица код „Златног крета“

Препоручујем се сл црквеним општинама за украшавање српских православних цркава. Особито стављам на знање, да имам са свим готова позлаћена и мраморисана Владичина и матере Божије два Трона које желим због места јестино продати.

Даље имам на мом сложишту готових рипида од месинга (галвански и жеженим златом позлаћени), од кина и алпака сребра, дрвених и од лима, крстова за часне трпезе, чирака и кандила од разног метала, и чирака од дрвета, полијелеја од стакла, дрвета и бронзе од 6—48 свећа, икона на платну и лиму, и сваке врсте рамова.

79 6—6

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА У НОВОМ САДУ

ИЗДАЈЕ ЗА 1895. ГОДИНУ

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАН КАЛЕНДАР

ПОД НАСЛОВОМ

КАЛЕНДАР МАНАСТИРСКЕ ШТАМПАРИЈЕ.

У календару овоме, осим календарског дела, у коме ће бити објасњени сви: господњи, богородични и заповедни светитељски празници, биће — крај многих интересантних података, чланака разне струке од познатих и признатих књижевника наших, здраве садржине и за народ наш удешене, јер је управи штампарије ове смер, да народу српском по јефтине новце даде књигу, која ће га религиозном раном задојити, поучити и здравом забавом забавити.

У календару ће бити ови чланци: Јован Златоусти од проте Јована Вучковића; Срби свеци од М.; Сан је лажа а Бог је истина од С. М.; На крају другог живота приповетка Симе Матавуља; Искрена реч нашим земљоделцима од Д.; Реч-две о српским сватовима од Ђуре Страјића; Српска народна имена од Тих. Остојића; Поуке из пчеларства од Јована Живановића; Правне поуке од дра Милана А. Ђирића; Статистички податци о Србима скупио Тих. Остојић.

Слике ће бити у календару овоме ове: Свети Јован Златоусти, слике Срба светаца: Симеон мироточиви (Стеван Немања); Стеван првовенчани; Стеван Дечански; Цар Урош; Кнез Лазар; Максим владика; све од академ. сликара Уроша Предића; и слике академ. сликара Ђорђа Крстића: Св. Никола и св. апостоли: Петар и Павле.

 Цена календару ће бити 40 новч
 Растуривачи ће добити уобичајени рат.

У Новом Саду, 24. августа 1894. год.

УПРАВА СРПСКЕ МАНАСТИРСКЕ ШТАМПАРИЈЕ.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Српској Манастирској Штампарији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нови Сад. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Новом Саду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА